

Kasutatud allikad:

- ¹ International Diabetes Federation. (2023). IDF Consensus Worldwide Definition of the Metabolic Syndrome. (<https://idf.org/media/uploads/2023/05/attachments-30.pdf>)
- ² Synbase. Metaboolne sündroom – EBM ravijuhend. (<https://app.synbase.eu/app/et/ravijuhendid/ebm/ebm00498/metaboolne-sundroom#s2bv>)
- ³ Harvard Health Publishing. (2020). Metabolic syndrome is on the rise: What it is and why it matters. (<https://www.health.harvard.edu/blog/metabolic-syndrome-is-on-the-rise-what-it-is-and-why-it-matters-2020071720621>)
- ⁴ Mayo Clinic. Metabolic syndrome: Symptoms and causes. (<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/metabolic-syndrome/symptoms-causes/syc-20351916>)
- ⁵ DynaMed. Metabolic syndrome in adults. (https://www.dynamed.com/condition/metabolic-syndrome-in-adults#MAKING_THE_DIAGNOSIS)
- ⁶ Med24. (2024). Maksarasvõbi – maksahaigus, millele tasub tähelepanu pöörata. (<https://med24.ee/ajakirjad/perearst/mai-2024/maksarasvõbi-maksahaigus-millele-tasub-tähelepanu-pöörata>)

SYNLAB Eesti klienditugi
Tel: 17123
E-post: klienditugi@synlab.ee
www.synlab.ee

Version 2 (märts 2026)

Metaboolne sündroom

Arsti meelespea

Miks?

Metaboolne sündroom (MetS) on kiiresti kasvav rahvatervise probleem kogu maailmas. Selle levimus on seotud rasvumise sagenemise, vähese kehalise aktiivsuse ja ebatervisliku toitumisega.

MetS on ateroskleroosiga seotud südame-veresoonkonnahaiguste ja diabeedi riski suurendavate sümptomite kogum, mida iseloomustavad:

- Ülekaalus ja abdominaalne rasvumine
- Kõrgvererõhktõbi
- Düslipideemia
- Hüperglükeemia insuliinresistentsuse tõttu

Arvestades südame-veresoonkonnahaiguste, 2. tüüpi diabeedi ja rasvumise laialdast levikut kogu maailmas, on metaboolse sündroomi varajane äratundmine ning ennetustegevus võtmeküsimuseks diabeedi ja südame-veresoonkonnahaiguste profülaktikas. MetS korral on inimesel 5-10 aasta jooksul südamehaiguse tekkerisk 2 korda ja 2. tüüpi diabeedi tekkerisk 5 korda suurem kui metaboolse sündroomita inimesel.

Viimasel paaril aastakümnel on MetS inimeste hulk plahvatuslikult suurenenud, peegeldades muutusi elustiilis ja toitumises. Rahvusvahelise Diabeediföderatsiooni andmetel on MetS-i levimus maailmas hinnanguliselt umbes 20% täiskasvanud elanikkonnast¹ ehk igal viiendal täiskasvanul võib olla sündroom, mis suurendab oluliselt südame-veresoonkonnahaiguste ja diabeedi riski. Soomes on 24–75-aastaste inimeste valimis MetS-i levimus 35% (FINRISKI 2007).² MetS esinemissagedus suureneb vanusega - Hispaanias tehtud uuringutes on üle 60 a vanuste inimeste seas levimus ligikaudu 60%.³

Kellele?

Metaboolne sündroom on **kompleksne ainevahetushäire**, mille puhul esineb vähemalt kolm sümptomit viiest:²

- Abdominaalne rasvumine ja suurenenud vööümbmõõt: meestel vööümbmõõt >102 cm, naistel >88 cm
- Vererõhk $\geq 130/\geq 85$ mm Hg või hüpertoonia ravi
- Triglütseriidide tase $\geq 1,7$ mmol/l või düslipideemia ravi
- HDL-kolesterool $\leq 1,0$ mmol/l meestel või $\leq 1,2$ mmol/l naistel või düslipideemia ravi
- Paastuglükoos $\geq 5,6$ mmol/l või hüperglükeemia ravi

Metaboolse sündroomi riskifaktoriteks on:⁴

- Ülekaal (kehamassiindeks >25)
- Vähene liikumine
- Vanus
- Metaboolse düsfunktsiooniga seotud maksarasvtõbi (MASLD) või steatohepatiit (MASH)

- Hüperurikeemia
- Protrombootiline ja proinflammatoorne seisund
- Gestatsioonidiabeet
- Insuliinresistentsus
- 2. tüüpi diabeedi esinemine perekonnas
- Obstruktiivne uneapnoe
- Polütsüstiliste munasarjade sündroom
- Depressioon kui elustiili muutuse elluviimist raskendav faktor

Kuidas?

MetS-i diagnoosimiseks tuleb mõõta **vööümbmõõt ja vererõhk**.

Vereanalüüsides on soovitatav määrata:^{2,5,6}

Glükoosi ainevahetushäire ja insuliini resistentsuse selgitamiseks:

- Glükoos
- HbA1c
- Glükoositaluvuse proov (vajadusel)
- Insuliin
- C-peptiid

Düslipideemia selgitamiseks:

- Kolesteroolipakett (kolesterool, LDL-kolesterool, HDL-kolesterool, mitte-HDL kolesterool, triglütseriidid)
- Lipoproteiin a

Hüpertensiooni põhjuse selgitamiseks:

- Kreatiin
- Alb/Crea suhe uriinis

Maksarakkude seisundi hindamiseks:

- ALAT

Hüperurikeemia hindamiseks:

- Kusihape

Põletiku esinemise hindamiseks:

- CRP

Vereanalüüsides loetelu on koostatud tuginedes Rahvusvahelisele Metaboolse Sündroomi ravijuhendile, Rahvusvahelise Diabeediföderatsiooni soovitudele ja erinevatele erialastele artiklitele.

Analüüsid on koondatud SYNLABi elektroonsesse tellimislisti **Metaboolne sündroom**.